Anul al 57-lea
10 Pagini

EXEMPLARUL { In Romînia 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării Dir. G-le P. T. T. Nr. 21.669/939

Nr. 285 Miercuri 16 Octombrie 1940
10 Pagini
P IIII

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tarifu poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei
UNIV.-SPORT 500 lei

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

„PORTOFOLIUL PUTRED"

Am publicat ieri decretul lege, semnat de conducătorul statului român, generalul Antonescu, referitor la înființarea unei comisii de anchetă care să cerceteze modul cum s'a făcut răscumpărarea de către stat a portofoliului de creanțe imobilizate ale Băncii Naționale.

In expunerea de motive ce însoțește decretul lege, d-nii miniștri de justiție și de finanțe arată că, în 1930, accentuându-se criza economică, datorită mai ales unei greșite politici de plasament, multe întreprinderi bancare n'au făcut față plăților. Statul a luat asupra sa toate creanțele dubioase, multe din ele provenind din alte operațiuni decât cele de ordin comercial ale acestor întreprinderi falimentare.

Totalul acestor creanțe se ridică la cifra de peste 4 miliarde lei.

In schimbul acestei sume considerabile, dată unor bănci în faliment, statul a primit creanțe ale debitorilor insolvabili, dubioși și foarte puține de ale celor cari și-au putut achita integral datoria.

Operațiunile preluării și răscumpărării acestui portofoliu imobilizat, cunoscut sub titulatura de „putred", a cauzat statului pagube imense și de aceea decretul lege de azi hotărăște că, dela caz la caz, comisiunea unită în acest scop, poate să declare blocate și indisponibile toate bunurile și imobilele întreprinderilor și persoanelor al căror portofoliu a fost preluat de stat. Măsura se extinde și asupra organelor de conducere ale acestor întreprinderi cum și a beneficiarilor operațiunilor depe urma cărora Statul a fost prejudiciat, cum și asupra giranților cari au fost în mod abuziv scutiți de îndeplinirea obligațiunilor ce și-au luat.

„Portofoliul putred" nu reprezintă numai o serie de datorii ale particularilor de seamă plătite de stat — deși datornicii aveau cu ce să achite — ci și un sistem care zugrăvește o epocă în care desconsiderarea banului public ajunsese la maximum.

Nu e vorba de datorii mărunte ale unui număr mare de debitori, ci creanțe impresionante ca valoare ale diriguitorilor întreprinderilor falimentare și ale puternicilor zilei, iar capitolul scoaterii de sub obligațiunea girului va da din nou la iveală îndrăsnețe lovituri financiare pe care zadarnic le-am denunțat la vreme în coloanele noastre.

Dusă cu obiectivitate și hotărîre, ancheta stabilită prin decretul lege va găsi cu siguranță mijlocul ca Statul să încaseze o mare parte din sumele ce i se cuvin, cu atât mai mult cu cât mulți din acești debitori sunt oameni cu avere și cari pot singuri să facă gestul de a achita — înainte de orice urmărire — banii ce îi datorează. Opera de ajutorare a fraților aflați în refugiu, opera de asistență socială în vederea greutăților iernii ce se anunță cu enorm de mari griji, împlinirea atâtor lipsuri, se vor putea face mai cu ușurință grație fondurilor ce se vor aduna de pe urma lichidării „portofoliului" care poartă numele unei mentalități ce nu trebue să reînvie niciodată.

DOVADA PREMEDITĂRII CRIMELOR MAGHIARE IN ARDEALUL RĂPIT

Dece au refuzat ungurii controlul comisiei mixte româno-maghiare

Opinia publică din întreaga lume a fost adânc impresionată de groaznicele suferințe ale populației românești din părțile ardelene ocupate de unguri, în urma arbitrajului dela Viena. In România calvarul fraților treculi sub stăpânire maghiară a produs o profundă durere și o legitimă revoltă. Totuși, în dorința ei de a rămâne credincioasă cuvântului dat la Viena, România a făcut tot posibilul — deși aceasta depășea limitele răbdării — ca să-și stăpânească și durerea și indignarea. La Budapesta însă, procedările criminale n'au dispărut din programul activității oficiale și dovada premeditării crimelor săvârșite a fost făcută printr'un fapt recent petrecut.

Intr'adevăr, acum trei săptămâni statul român a propus statului ungar înființarea unei comisiuni mixte româno-maghiare, comisiune împuternicită a inspecta toate cazurile de samavolnicie și având datoria de a controla orice plângeri s'ar fi ivit, fie din partea populației românești (din teritoriul cedat Ungariei) fie din partea populației maghiare (din restul teritoriului ardelean).

O asemenea propunere nu tindea — în mod evident — decât să asigure climatul favorabil unei cât mai bune și mai reale înțelegeri, împiedicând excese, răsbunări și uri inutile.

Ungurii au respins această propunere. Dece au respins-o? Pe motivul — foarte simplu — că AR IRITA SPIRITELE!

Refuzul Budapeste a părut suspect dela început, lăsând să plutească semne de întrebare asupra intențiunilor ei ascunse, iar adevăratul motiv a eșit curând la lumină, la lumina condamnatoare a actelor săvârșite de unguri împotriva populației românești.

Ocupanții maghiari nu vroiau control.

Nu le trebuia comisie care, de comun acord, să străjue la aplicarea strictă a hotărîrilor dela Viena. O comisiune mixtă româno-maghiară ar fi obligat, dela început, la o procedură leală. Dar mai ales ar fi obligat, astăzi, la o recunoaștere a întregului lanț de neomenii și cruzimi înspăimântătoare, făptuite în văzul și cu colaborarea autorităților maghiare.

Apare, cum nu se poate mai limpede acum, substratul acestui refuz.

Au respins o propunere firească și cinstită, pentru a-și rezerva libertatea să procedeze sălbatec și necinstit.

Mai mult chiar: convenția ca presa respectivă să nu exploateze eventualele incidente, Ungurii au denunțat-o atacându-ne cu violență prin ziare și radio, surprinzându-ne buna credință și încercând — cu neîncbipuită îndrăzneală — să înșele opinia publică străină asupra atrocităților comise între timp în regiunile ocupate de ei.

Informațiile străinătății răstoarnă astăzi ele însile, punct cu punct, toate alegațiunile propagandei maghiare.

Abilitățile fără fundament nu rezistă niciodată în fața mărturiilor concrete și a puterii adevărului. Noi știm aceasta. Și am dovedit-o.

Dar — cum a arătat, la Brașov, Comandantul Mișcării Legionare — trebue să se țină seama deopotrivă că atât de greu încercata răbdare a românilor, calmul lor neclintit, capacitatea lor de suferință, au și ele o limită.

In regiunile ocupate ale Transilvaniei, actele de asasinare individuală și de măcel colectiv, maltratările, barbariile, sunt fără număr și fără putință de contestare.

Românii — dimpotrivă — n'au bătut, n'au insultat, n'au schingiuit și n'au ucis populația maghiară rămasă între frontiere. Expulzările nu sunt decât o invenție în plus: Din România în Ungaria au fost numai plecări corespunzătoare cu noua situație; plecări de bună voie, plecări la vatră ale celor originari din teritoriul cedat. Astfel între 6 Septembrie și 7 Octombrie, s'au înapoiat la familiile lor 3828 unguri; în acelaș interval, nu mai puțin de 11.519 români au fost ridicați din casele lor și alungați în condițiuni neomenești, peste noua graniță.

Și cifrele acestea — și tratamentul de nemai pomenită cruzime aplicat românilor, au o elocvență întru totul convingătoare.

Dealtminteri din primele zile ale ocupației, atrocitățile maghiare au constituit fapte incontestabile, iar când, după o lună, străinătatea le-a aflat, ungurii abia atunci — dovedindu-și prin aceasta duplicitatea, — au încercat absurda lor manevră de a inversa, pentru circumstanță, rolurile.

Ungurii au recunoscut totuși, singuri — au trebuit să recunoască, în fața evidenței — că numai în două comune, TRASNEA și IP, din județul Sălaj, AU OMORAT 350 PERSOANE: BARBAȚI, FEMEI ȘI COPII.

La rândul său, primul ministru Teleky a confirmat-o recent, în Camera maghiară, realitatea nelegiuirilor comise de unguri. A anunțat chiar continuarea — după expresia d-sale — a „represaliilor". Ce înseamnă la unguri „represaliile" și în ce au constat ele, în Ardealul ocupat, a arătat-o cu prisosință d. Horia Sima în energicul și lămuritorul său discurs la Brașov.

Desmințirile și acuzațiile maghiare de până acum — toate de ordin generic, evasive și întotdeauna insuficiente — s'au spulberat în fața nenumăratelor dovezi concrete, ale crimelor făptuite de unguri. In fața faptelor care-i prezintă ca pe o insulă de oameni rămași sălbateci în mijlocul unei lumi civilizate, ungurii — strânși cu ușa — n'au putut face mai mult decât jocul minciunilor crispate și al negărilor sgomotoase.

Rolul de acuzatori, pe care tocmai cei vinovați — atât de grav vinovați — îl mai simulează pentru a scăpa de răspunderi, n'a prins și nu va prinde.

S'au demascat respingând ideia unsei comisiuni mixte, româno-maghiare, de cotntrol; își premeditaseră crimele.

Dar nu numai atât: ei țin să rămână pe linia barbariei, a desordinei și a ororilor, anunțând acum că vor fi „nevoiți" — este cuvântul ungurilor — să-și continue crimele. Aceasta, bine înțeles în numele Coroanei creștine a Sfântului Ștefan.

O DELEGAȚIE DE ZIARIȘTI STRĂINI SE INFORMEAZĂ ASUPRA ATROCITĂȚILOR UNGURILOR

VIZITELE LA ARAD, CURTICI ȘI TIMIȘOARA

Ziariștii străini examinând în gara Curtici un vagon, în care se văd cuferele și cotețele cu găște ale unui repatriat ungur.

Arad, 13 Oct.

Astăzi dim., a sosit în localitate o delegație de ziariști străini, venită dela București, cu scopul de a se informa precis asupra atrocităților săvârșite de autoritățile maghiare împotriva românilor intelectuali, expulzați.

Totodată, ziariștii au cerut să vadă și vagoanele în care sunt transportați ungurii cari, de bună voe, au cerut să fie repatriați în Ungaria.

Delegația aceasta, compusă din cinci ziariști germani și unul american, a fost însoțită de d-nii Livadaru și Ciugureanu, din subsecretariatul de stat al presei și propagandei.

Autoritățile locale le-au pus la dispoziție automobile, spre a se duce în gara Curtici, unde s'au convins de felul cum sunt repatriați ungurii dela noi din țară.

Ziariștii străini s'au întreținut cu fiecare repatriat ungur în parte și cu familiile acestora, urcându-se chiar în vagoane, să vadă ce duc cu ei.

Toți acești repatriați au declarat că nimeni nu i-a forțat să plece și că se duc în Ungaria, fiindcă își au acolo familiile.

La întrebarea dacă din partea Ungariei au vreo promisiune pentru serviciu sau alte avantagii, toți au răspuns că asemenea promisiuni nu au.

Au mai fost întrebați, dacă și-au primit salariile cei cari au fost în serviciul statului român, întrebare la care toți au răspuns că li s'au plătit salariile la zi și că li s'au pus la dispoziție numărul de vagoane de care aveau nevoie.

La ora 12, ziariștii străini s'au înapoiat în localitate, unde au stat de vorbă cu o delegație a expulzaților intelectuali români, din teritoriile răpite. Pe rând expulzații români au expus, în rezumat, modul cum au fost ridicați dela căminurile lor.

Aceeași delegație de ziariști s'a mai interesat dacă li s'a dat voie să-și ia obiectele de valoare. Toți au răspuns că la punctul de trecere în Ungaria, Lökösháza, au fost perchiziționați și li s'au confiscat toate lucrurile de valoare.

După amiază, la ora 2, aceeaș delegație de ziariști s'a dus cu automobilele la Timișoara, spre a sta de vorbă și acolo cu țăranii români expulzați din jud. Bihor. Ei sunt în număr de 1200.

Delegația de ziariști s'a înapoiat la Arad la ora 5 fără un sfert, și cu avionul a plecat spre București.

M.S. REGELE A HOTĂRÂT SĂ NU MAI FIE PREȘEDINTE ACTIV AL UNOR ORGANIZAȚIUNI

COMUNICAT Nr. 2

DIN INALT ORDIN,

Se face cunoscut că MAJESTATEA SA REGELE a hotărît a înceta orice participare ce îi revine în calitate de PREȘEDINTE ACTIV al oricărei organizațiuni prevăzută prin orice lege, decret-lege, statut etc., anterioare datei de 6 Septembrie 1940, cu excepția celor care, prin tradiția începută de primul REGE al României, se bucură de această Inaltă Favoare.

Modificarea articolelor respective în scopul de a fi puse de acord cu aceste înalte dispoziții, urmează a se face de autoritățile de stat care au întocmit Decretele Regale ce conțin dispoziții contrarii celor de mai sus.

Pe viitor instituțiunile ce intenționează a solicita, exclusiv, PREȘEDINȚIA DE ONOARE sau INALTUL PATRONAJ, SUVERANULUI vor adresa cererile prin Conducătorul Statului.

București, 13 Octombrie 1940.

IN MEDITERANA S'AU DAT LUPTE NAVALE

PRIMA LUPTĂ A FOST IN APROPIERE DE MALTA

Roma, 13 (Rador). — Marele cartier general al forțelor armate italiene, transmite de undeva din Italia, următorul comunicat oficial nr. 128:

Torpiloarele noastre patrulând în Canalul Siciliei, au atacat, cu îndrăzneală, în cursul nopței de 11 spre 12 Octombrie, remarcabile forțe navale engleze în apropiere de Malta.

Un crucișător inamic, probabil de tip „Neptun", a fost scufundat; grave avarii au fost provocate altor unități ale adversarului, care s'au depărtat în mod succesiv.

Am pierdut două torpiloare de câte 600 tone fiecare și un contratorpilor de 1400 tone. O mare parte a echipagiilor a fost salvată.

In primele ore ale dimineții, formațiunile noastre aeriene și-au luat zborul în căutarea unităților adversarului și le-a ajuns în momentul când ele se îndreptau către răsărit. A urmat apoi un bombardament aerian. Cu toată violenta reacțiune a artileriei vaselor inamice și a avioanelor inamice decolate de pe vasul port-avion ce făcea parte din formațiunea navală inamică, precum și a condițiilor atmosferice defavorabile, aviația noastră a repurtat succese remarcabile.

Vasul port-avion a fost atins la proră de către o bombă de mare calibru și un mare crucișător a fost avariat la babord.

Două avioane de vânătoare au fost doborâte; unul din avioanele noastre nu s'a mai întors.

*

In Africa de Nord coloanele noastre rapide au înaintat până la 30 kilometri de Sidi El Barrani, dând lupte și respingând micile unități de care de asalt și automobile blindate ale adversarului.

Aviația noastră a bombardat în timpul nopții aeroportul de la Maaten Bagush și instalațiunile de la Daba (Est de Marsa Matruh), cu rezultate evidente; cu toată violenta reacțiune antiaeriană, toate avioanele noastre s'au reintors tefere la bazele lor.

Incursiunile aeriene inamice asupra localităților Bardia și Tobruk, au cauzat pagube ușoare și nici o victimă.

Avioanele noastre de vânătoare, în croazieră deasupra localității Tobruk au interceptat o formațiune aeriană inamică, doborând un avion inamic de tip „Blenheim" și atingând grav alte două aparate.

In Africa orientală patrulele noastre au respins elementele adversare de automobile de transport, cari se îndreptau către frontiera Eritreei.

Aviația noastră a bombardat lucrările fortificate inamice de la Lodwar (Vest de Lacul Rudolf), instalațiunile portului Wajir și pe Marea Roșie un crucișător inamic de 10.000 tone care escorta un convoi. Toate avioanele noastre s'au reîntors nevătămate la bazele lor.

Avioanele inamice au lansat bombe asupra localităților Gura, Negheli Asmara și El Uak: nu a fost provocată nici o victimă, iar stricăciunile materiale sunt mici.

O ESCADRĂ NAVALĂ ENGLEZĂ ATACATĂ DE AVIOANE ITALIENE

Roma, 13 (Rador). — In cursul zilei de Sâmbătă, formațiuni de avioane italiene de bombardare au atacat, cu succes, în Mediterana centrală, o mare escadră navală engleză.

Un vas purtător de avioane a fost lovit la proră, un crucișător greu a suferit grave stricăciuni, fiind lovit de două bombe de mare calibru, care l-au atins în plin iar o altă unitate a fost, aproape sigur, scufundată, cum lasă să se presupună o imensă pată de ulei pe mare, observată ulterior de avioanele de recunoaștere, precum și prezența la fața locului a unor unități ușoare, care făceau impresia că salvează naufragiați.

Două din avioanele inamice, care își luaseră sborul de pe vasul inamic purtător de avioane și au primit lupta cu aparatele italiene, au fost doborîte.

Acțiunea avioanelor italiene de bombardare a silit escadra inamică să-și schimbe drumul.

PUTERNICĂ FURTUNĂ PE MAREA NEAGRĂ

Constanța, 13 Oct.

O puternică furtună bântue de azi dimineață Marea Neagră. Timpul, pe malul mării, s'a înăsprit simțitor. Vântul bate cu tărie dinspre Nord-Est. Valurile mari împiedică navigația vaselor mici și a bărcilor de pescari.

Pagube mari a provocat furtuna în regiunea lacului Razelm, care se știe că se unește cu marea prin mai multe canaluri.

In această regiune furtuna a fost mult mai puternică. Gardurile stăvilarelor care opresc intrarea peștelui din apa dulce a Razelmului în mare au fost rupte și cantități enorme de chefali au fost târîți în mare.

Pescarii, cari au învestit capitaluri însemnate, au pierderi foarte mari.

DISCURSUL D-LUI ROOSEVELT LA DAYTON

STATELE-UNITE SUNT FERM HOTĂRÂTE SĂ SE PREGĂTEASCĂ DE RĂZBOIU

New-York, 13 (Rador). — **Președintele Roosevelt a rostit Sâmbătă seara la Dayton (Ohio) un discurs, care a fost retransmis de toate posturile americane de radio.**

Oratorul a declarat că marina și aviația Statelor Unite vor apăra întreaga emisferă occidentală și a reinoit asigurarea că Marea Britanie va primi, în același timp, tot ajutorul, care nu implică participarea Americii la războiu.

Atunci când vorbim de apărarea emisferei apusene, a precizat oratorul, nu vorbim numai de teritoriul Americii de Nord, al celei centrale și de sud și de insulele învecinate, ci ne gândim și la dreptul de nestingherită folosire a Oceanelor Atlantic și Pacific.

America privește apărarea Oceanelor din emisfera occidentală ca unul din primele elemente ale apărării și protecției propriei noastre integrități teritoriale. Reafirmăm această politică pentru ca să nu existe îndoială asupra hotărîrii noastre de a o menține.

După o critică a metodelor statelor totalitare, președintele Roosevelt a declarat că Statele Unite sunt ferm hotărîte să se pregătească pentru război, aceasta fiind cea mai bună garanție de pace.

Americanii nu vor putea fi siliți să se plece de frică sau în fața amenințărilor. Nici o combinație de puteri, din Europa și Asia, nu ne vor putea abate din calea pe care am ales-o.

Primejdii fără pereche au obligat Statele-Unite să înceapă construirea unei marine de război și a unei aviații în stare să apere toate coastele Americilor, împotriva oricărei combinații de puteri vrăjmașe.

Oratorul a încheiat făcând elogiul Marei Britanii și al democrației.

ZIARELE LONDONEZE SE IMPRIMĂ SUB PĂMÂNT

Madrid, 13 (Rador). — Corespondentul agenției DNB anunță: Ziarul „YA" află dela corespondentul său din Londra, că toate ziarele din Londra au instalat imprimerii și redacții de rezervă.

Viața redactorilor englezi și a personalului din redacțiile ziarelor este departe de a fi confortabilă din cauză că ziarele trebuesc să fie imprimate sub pământ, din cauza permanentelor alarme aeriene.

CALVARUL ROMÂNILOR EXPULZAȚI DIN ARDEAL

Români expulzați, cari așteaptă la frontieră să fie transportați

BULETIN ARHEOLOGIC ȘI NUMISMATIC

COLECȚII PARTICULARE DE ANTICHITĂȚI

de CONST. MOISIL

In toate timpurile au existat, la popoarele cu o civilizație mai înaltă, cărturari pasionați de monumentele culturale ale trecutului, de operele de artă ale maeștrilor dispăruți, de obiecte prețioase sau interesante prin vechimea și raritatea lor.

Această pasiune i-a făcut pe unii din ei să colecționeze astfel de monumente și de obiecte, în mijlocul cărora simțiau cea mai înaltă satisfacție sufletească.

Din antichitatea greacă nu se cunosc decât puțini colecționari și amatori de acest fel și ei sunt mai ales suverani și mari bogătași. Au rămas până târziu în amintirea oamenilor colecțiile celebre ale regilor Ptolemei din Egipt și ale Seleucizilor din Siria. Despre Mithradate VI, regele Pontului, care vorbea 22 de limbi, și despre Attal I, regele Pergamului, se spune, că posedau nu numai biblioteci mari, ci și colecții bogate de opere de artă.

Bogătași romani, ca Marcus Aemilius Scanons și Caius Verres, aveau adevărate galerii de statui și de picturi și lădițe pline cu camee, pietre gravate și monete de aur din toate țările. Însuși generali ca Cneius Pompeius și Iulius Caesar erau cunoscuți pentru interesul cu care se îndeletniceau să colecționeze obiecte de artă și de valoare arheologică.

Și în evul mediu, atât de lipsit de preocupări culturale mai înalte și atât de zguduit de războaie, au fost regi și seniori feudali, cari, pe lângă colecții de arme și armuri, au adunat obiecte de artă de cel mai mare preț.

Dar odată cu renașterea literară și artistică, gustul acesta s'a generalizat atât de mult, încât toți cercetătorii vieții antice se întreceau să adune cât mai multe și mai valoroase mărturii din acele timpuri atât de prețuite și atât de admirate. Regii, papii, înalții demnitari civili și bisericești, marii negustori și-au format, cu cheltuieli mari, adevărate galerii de opere de pictură

(Continuare in pag. 2-a)